

Kongresy eucharystyczne

Historia, znaczenie, cele oraz ich współczesne zastosowanie na przykładzie Diecezjalnego Kongresu Eucharystycznego Diecezji Gliwickiej.

KONGRESY EUCHARYSTYCZNE W OGÓLNOŚCI

Kongresy eucharystyczne są obecne w życiu Kościoła od przeszło 150 lat. Ich rozwój oraz znaczenie na przestrzeni tych lat budzi szacunek u każdego, kto pilnie analizuje ten fenomen. Poniżej zostanie przybliżona ich historia, cele, kompendium nauki Kościoła o Eucharystii oraz krótka refleksja teologiczna na temat znaczenia kongresów.

Historia

Początek kongresów eucharystycznych wiąże się z Francją, w której w 1881 r. w Lille zorganizowano pierwszy z nich. Hasłem kongresu stały się słowa: „*Spółeczne królestwo Chrystusa*”. Uczestnicy kongresu (ok. 8 tys. osób) reprezentowali dziesięć państw ówczesnej Europy. Stało się to możliwe dzięki żywej pobożności eucharystycznej i harmonijnej współpracy między świeckimi i duchownymi. Do najważniejszych postaci inicjujących to wydarzenie należał św. Piotr Julian Eymard FSM, założyciel Kongregacji Eucharystianów oraz wielki apostoł kultu eucharystycznego. Z ideą spotkań poświęconych kultowi eucharystycznemu i jego odnowie wystąpiła również w latach 70. XIX w. młoda świecka katoliczka Emilie – Marie Tamisier. Jej zamiarem było odnowienie kultu Eucharystii w coraz bardziej laickim, antykościelnym i antyreligijnym świecie oraz rozbudzenia w katolikach dumy z wiary.

Kolejne kongresy były organizowane w odstępach 2-3 lat, i odbywały się na początku we Francji, Belgii i Szwajcarii i cieszyły się niemal od samego początku sporym zainteresowaniem ze strony Stolicy Apostolskiej, czemu dał wyraz papież Leon XIII, włączając się w zorganizowanie kolejnego kongresu w 1893 roku w Jerozolimie. Dzięki staraniom tego samego papieża powołano do życia w ramach przygotowań do I Międzynarodowego Kongresu stały komitet, nazwany później

„papieskim”. Wspomniany komitet podejmuje to zadanie również współcześnie, przyczyniając się w dalszym ciągu do cyklicznego organizowania międzynarodowych kongresów eucharystycznych. Do jego zadań należy również wspieranie inicjatyw, które mają na celu szerzenie kultu tajemnicy eucharystycznej we wszystkich jej aspektach, poczynając od celebracji Eucharystii, a kończąc na kulcie *extra missam*» (Statuty, art. 3).

Daty kolejnych spotkań organizatorzy łączyli z ważnymi rocznicami czy innymi istotnymi wydarzeniami w danym kraju czy regionie świata. Tak było np. z 30. Kongresem eucharystycznym. Na 1930 r. przypadała 1500. rocznica śmierci św. Augustyna, więc spotkanie odbyło się w Kartaginie, z którą doktor Kościoła był szczególnie związany. Podobnie w Dublinie dwa lata później. Zgromadzenie było okazją do wspomnienia 1500. rocznicy przybycia do Irlandii apostoła i patrona kraju św. Patryka.

Kolejny etap rozwoju idei kongresów eucharystycznych rozpoczął się na Soborze Watykańskim II. W programie międzynarodowych kongresów eucharystycznych pojawia się tzw. „*Statio Orbis*”, czyli swego rodzaju „przystanek”, w czasie którego poszczególne Kościoły partykularne z różnych części świata jednoczą się z papieżem i jego legatem, gromadząc się w wyznaczonym miejscu na świecie wokół Chrystusa obecnego sakramencie Eucharystii. Wspomniane „*Statio Orbis*” składa się najczęściej z katechezy, celebracji Najświętszej Ofiary, adoracji Najświętszego Sakramentu oraz uroczystej procesji eucharystycznej. W wielu wypadkach spotykamy to jeszcze inne wydarzenia: np. I komunie św., działalność charytatywną na rzecz ubogich, chorych i niepełnosprawnych, spotkania dyskusyjne poświęcone różnym tematom, itp. Szeroki wachlarz form i treści sprawia, że kongres staje się rzeczywistą okazją do duchowej odnowy.

Obecnie Międzynarodowe kongresy eucharystyczne odbywają się co cztery lata na różnych kontynentach. Również Polska była już organizatorem Międzynarodowego Kongresu Eucharystycznego, który odbył się w 1997 r. we Wrocławiu, a jego hasłem były słowa: „*Eucharystia a wolność*”. Ostatni, 52. Kongres powinien odbyć się w 2020 roku w Budapeszcie, ale plany zakłóciła pandemia

koronawirusa i przeniesiono go ostatecznie na rok 2021. Wiadomo już, że kolejny, 53. Międzynarodowy Kongres Eucharystyczny odbędzie się w 2024 roku w Quito, stolicy Ekwadoru, z okazji 150. rocznicy poświęcenia tego kraju Najświętszemu Sercu Jezusa.

Tradycja kongresów eucharystycznych w Polsce sięga roku 1929, kiedy na wniosek prymasa Polski, kard. Augusta Hlonda, Episkopat zwołał I Krajowy Kongres Eucharystyczny w Poznaniu. Wydarzenie to miało miejsce od 26 do 29 czerwca 1929 r. Następujące później zawirowania dziejów, zwłaszcza II wojna światowa, a po niej czasy komunizmu, uniemożliwiły przez długie dziesięciolecia zorganizowanie kongresu eucharystycznego o wymiarze krajowym.

Dopiero w 1987 roku, od 8 do 14 czerwca, z inicjatywy prymasa Polski kard. Józefa Glempa i Konferencji Episkopatu Polski, odbył się kolejny – II Krajowy Kongres Eucharystyczny. Hasłem przewodnim było zdanie z Ewangelii św. Jana Apostoła „*Do końca ich umiłował*” (J 13, 1). Wydarzenie ponownie zamknął papież Jan Paweł II, który tym razem przybył z trzecią pielgrzymką do Ojczyzny.

III Krajowy Kongres Eucharystyczny odbywał się w Warszawie od 18 do 19 czerwca 2005 roku. Przebiegał pod hasłem „*Pozostań, Panie, w naszych rodzinach*”.

W okresie międzywojennym polski Kościół zorganizował ok. 25 kongresów o zasięgu diecezjalnym. Pierwszy odbył się w 1927 r. w Inowrocławiu. W kolejnych latach spotkania tego typu miały miejsce m. in. we Lwowie, Siedlcach, Toruniu, Wilnie i Radomiu. Dla Archidiecezji Krakowskiej ważny w tym ujęciu był 1933 rok, w którym na jej terenie miały miejsce Dni Eucharystyczne. Na rok 2024 zostały zaplanowane kongresy eucharystyczne w archidiecezji krakowskiej oraz diecezji gliwickiej.

Cele Kongresu Eucharystycznego

Najważniejszym celem każdego kongresu eucharystycznego, zarówno tego w wymiarze międzynarodowym, jak również krajowym i diecezjalnym jest

umocnienie i odnowienie więzi człowieka wierzącego z Chrystusem obecnym realnie w sakramencie Eucharystii. Osiągnięcie tego celu będzie możliwe przez świadome uczestniczenie w Mszy św., przez indywidualną i wspólnotową adorację, a także przez pogłębienie wiedzy teologicznej na temat prawdziwej obecności Jezusa Chrystusa w Eucharystii.

Drugim celem, również niezwykle ważnym, jest danie konkretnego znaku dla tych, którzy są poza Kościołem, że my wyznajemy wiarę w realną obecność Jezusa Chrystusa w Eucharystii. Temu służy pobożne uczestnictwo procesjach eucharystycznych i koncertach uwielbienia. Są one publicznym wyznaniem wiary. Celem kongresów jest przeciwstawienie się powszechnemu zubożeniu religijnemu, podobnemu do dzisiejszego agnostycyzmu.

Zachowując należyte proporcje, można powiedzieć to samo o innego rodzaju kongresach eucharystycznych, które są organizowane na szczeblu kraju, diecezji, dekanatu-wikariatu itp. Wspólnotowe spotkanie z Chrystusem eucharystycznym zawsze jest owocne, ożywia bowiem zapał religijny, pogłębia wspólnotę, budzi powołania, umacnia ducha misyjnego, pokój społeczny i solidarność.

Znaczenie kongresów eucharystycznych zauważono również na Soborze Watykańskim II. Już w dwa lata po jego zakończeniu ukazała się Instrukcja „*Eucharisticum misterium*”¹, która na temat kongresów eucharystycznych wypowiada się w następujący sposób:

„W czasie Kongresów eucharystycznych winni wierni starać się wniknąć głębiej duchem w tę przeświątą tajemnicę, mając na uwadze różne jej aspekty (por. n. 3 niniejszej Instrukcji). Niech ją zaś święcą wedle wskazań Soboru Watykańskiego II i oddają cześć przez modlitwę prywatną oraz przez pobożne praktyki, szczególnie w czasie podniosłej procesji, ale tak, żeby wszystkie przejawy pobożności osiągały swój szczyt w uroczyscie odprawionej Mszy św. Wypada, żeby w czasie trwania Kongresu eucharystycznego, przynajmniej Kongresu całego kraju, zarezerwowano dla nieustannej adoracji kilka kościołów”.

---

¹ Instrukcja „*Eucharisticum misterium*”, nr 67, z dnia 25.05.1967 r.

Osiągnięcie tak wytkniętych celów staje się możliwe przez świadome uczestniczenie w Mszy Świętej, indywidualną i wspólnotową adorację, a także poprzez pogłębianie wiedzy teologicznej na temat prawdziwej obecności Jezusa Chrystusa w Eucharystii. Niezwykle ważne jest także dawanie świadectwa. Służy temu chociażby publiczne wyznanie wiary, np. przez uczestnictwo w procesjach eucharystycznych i koncertach uwielbienia.

Nauka Kościoła na temat Eucharystii (kompodium)

Kościół katolicki naucza, że w Najświętszym Sakramencie Eucharystii zawarte są prawdziwie, rzeczywiście i substancjalnie Ciało i Krew wraz z duszą i bóstwem Jezusa Chrystusa, oraz że ta obecność następuje przez przeistoczenie i trwa do czasu, póki istnieją konsekrowane postacie chleba i wina (dopóki nie ulegną zniszczeniu lub zepsuciu).

Najważniejszą prawdą o Mszy Świętej jest rzeczywista obecność Ciała i Krwi Chrystusa pod postaciami chleba i wina, które stanowią istotę Eucharystii i podstawę całej rzeczywistości zawierającej się pod tym pojęciem. Jezus znajduje się, nie w samym znaku obrazu czy figury. Jest rzeczywiście, nie tylko subiektywnie przez wiarę wierzących, ale substancjalnie – według swojej głębokiej rzeczywistości, która jest niewidzialna dla zmysłów, a nie według zewnętrznych przejawów.

Obecność Chrystusa w Eucharystii opiera się na słowach, którymi Jezus podczas Ostatniej Wieczerzy ustanowił ten sakrament: „A gdy jedli, Jezus wziął chleb, odmówił modlitwę uwielbienia, połamał i dał uczniom, mówiąc: «Bierzcie i jedzcie. To jest ciało moje». Następnie wziął kielich, odmówił modlitwę dziękczynną i powiedział: «Pijcie z niego wszyscy. To jest bowiem moja krew przymierza, która za wielu jest wylewana na odpuszczenie grzechów” (Mt 26, 26-28).

Jezus jest w Eucharystii nie jako rzecz czy przedmiot, ale jako Osoba. Obecność Jego Ciała i Krwi w tym sakramencie „można pojąć nie zmysłami, lecz jedynie przez

wiarę, która opiera się na autorytecie Bożym” – czytamy w Katechizmie Kościoła Katolickiego (1381).

Chrystus daje się nam również jako pokarm, aby nas ze sobą zjednoczyć, a także zjednoczyć nas między sobą. Wiele razy słyszeliśmy słowa Ewangelii: „Jeśli [...] przyniesiesz dar swój przed ołtarz i tam wspomnisz, że brat twój ma coś przeciw tobie, zostaw dar swój przed ołtarzem, a najpierw idź i pojednaj się z bratem. Potem przyjdź i dar swój ofiaruj” (Mt 5,23-24). Jezusowe zaproszenie do pojednania z ludźmi jest fundamentalnym warunkiem owocnego uczestniczenia w Eucharystii.

Kongresy eucharystyczne w ujęciu dokumentu „Komunia Święta i kult tajemnicy eucharystycznej poza Mszą Świętą”.²

Kongresy Eucharystyczne, które w nowszych czasach zostały wprowadzone w życie Kościoła jako szczególny objaw kultu eucharystycznego, należy uważać za „stacje”, na które jakaś wspólnota zaprasza cały miejscowy Kościół, albo jakiś miejscowy Kościół zaprasza inne Kościoły jednego kraju czy narodu a nawet z całego świata, aby wspólnie doskonalej zgłębić jakiś aspekt tajemnicy eucharystycznej oraz uczcić ją publicznie w duchu miłości i jedności. Kongresy takie niech będą prawdziwym znakiem wiary i miłości przez pełny udział miejscowego Kościoła i współuczestnictwo innych Kościołów.

86. Sprawy związane z miejscem, tematyką i organizacją mającego się odbyć Kongresu winny stać się przedmiotem odpowiednich badań zarówno w Kościele miejscowym, jak i w innych Kościołach. Celem takich studiów jest ukazanie rzeczywistych potrzeb i służyć postępowi nauk teologicznych oraz dobru miejscowego Kościoła. W pracy tej należy korzystać z pomocy biegłych w dziedzinie teologii, biblistyki, liturgiki i duszpasterstwa, a także nauk humanistycznych.

87. W przygotowaniu do Kongresu należy uwzględnić przede wszystkim następujące ważne sprawy:

---

² „Komunia Święta i kult tajemnicy eucharystycznej poza Mszą Świętą”. Katowice 2020, pkt. 85-88).

- a) gruntowną katechezę o Eucharystii, szczególnie jako tajemnicy Chrystusa żyjącego i działającego w Kościele. Katecheza winna być dostosowana do poziomu rozmaitych grup wiernych;
- b) bardziej czynny udział w świętej Liturgii, który sprzyja pobożnemu słuchaniu słowa Bożego i rozbudza braterskie poczucie wspólnoty;³
- c) poszukiwanie środków i wykonywanie dzieł społecznych służących ludzkiemu postępowi i sprawiedliwemu podziałowi dóbr, także materialnych, na wzór pierwotnej wspólnoty chrześcijańskiej⁴, aby z eucharystycznego stołu przenikał wszędzie ewangeliczny zaczn jako siła budowania społeczności doczesnej i jako zadatek przyszłej⁵.

88. Samą uroczystość kongresową należy obchodzić w oparciu o następujące kryteria:⁶

- a) sprawowanie Eucharystii powinno być prawdziwie ośrodkiem i szczytem, do którego odnoszą się wszystkie przedsięwzięcia i różne nabożeństwa;
- b) nabożeństwa słowa Bożego, sesje katechetyczne i prelekcje na publicznych zgromadzeniach niech zdążają ku ternu, by wybrany temat głębiej zbadać, a jego aspekty praktyczne ukazać w jaśniejszym świetle jako zadanie życiowe;
- c) należy zadbać o stworzenie możliwości wspólnych modlitw lub dłuższej adoracji przed wystawionym Najświętszym Sakramentem w wyznaczonych kościołach, które nadają się do tego rodzaju nabożeństw;
- d) przy urządzaniu procesji, w której niesie się Najświętszy Sakrament ulicami miasta wśród publicznych śpiewów i modlitw, należy kierować się zasadami dotyczącymi procesji eucharystycznych⁷, uwzględniając społeczne i religijne warunki miejscowe.

KONGRES EUCHARYSTYCZNY DIECEZJI GLIWICKIEJ

---

³ Sobór Watykański II, Konstytucja o liturgii świętej *Sacrosanctum concilium*, nr 41-52; Konstytucja dogmatyczna o kościele *Lumen gentium*, nr 26.

⁴ Por. Dz 4, 32.

⁵ Sobór Watykański II, Konstytucja o liturgii świętej *Sacrosanctum concilium*, nr 47; Dekret o ekumenizmie *Unitatis redintegratio*, nr 15.

⁶ „Por. Święta Kongregacja Obrzędów, Instrukcja: „*Eucharisticum misterium*”, nr 67, w: Posoborowe prawodawstwo kościelne, red. I. Szafrowski, t. I, z. 3, ATK, Warszawa 1968, s. 103-104.

⁷ 17 Por. wyżej, nr 77-84.

W związku z tym, że zbliża się dzień otwarcia I. Kongresu Eucharystycznego Diecezji Gliwickiej (24 marca 2024 r.), dlatego poniżej zostaną zaprezentowane przygotowania do Diecezjalnego Kongresu Eucharystycznego, hasło i logo tego wydarzenia oraz zostanie przybliżona jego struktura.

Przygotowania do Diecezjalnego Kongresu Eucharystycznego

Biskup Gliwicki, Sławomir Oder, który w dniu 11 marca 2023 r. odbył ingres do kościoła katedralnego w Gliwicach, już po ok. dwóch miesiącach urzędowania podzielił się z nami pragnieniem zorganizowania Diecezjalnego Kongresu Eucharystycznego. Wypracowanie koncepcji programowej Kongresu zlecił ks. dr Krzysztofowi Koniecznemu oraz ks. dr Krystianowi Piechaczkowi. Wspomniana koncepcja programowa została przyjęta w maju 2023 r.

Następnym krokiem w przygotowaniach Kongresu było powołanie grupy roboczej, której zadaniem jest wypracowanie kongresowego programu, obejmującego poziom diecezjalny. Jednocześnie poziom dekanalny i parafialny został pozostawiony w gestii Księża Dziekanów i Proboszczów.

Od połowy 2023 r. były regularnie organizowane spotkania robocze, na których były omawiane poszczególne problemy związane z przygotowaniem Kongresu. We wrześniu ubiegłego roku zostało przygotowane hasło i logo Kongresu. Następne miesiące zaowocowały opracowaniem poszczególnych statio (tj. program, goście kongresowi, wydarzenia towarzyszące, itp.). Grupa robocza uznała również za coś pożądanego przygotowanie wystawy o cudach eucharystycznych. Jako najbardziej odpowiedni wzór dla wspomnianej wystawy uznano wystawę autorstwa bł. Carlo Acutisa, który obok św. Jana Pawła II jest patronem naszego Kongresu.

Ponieważ w dzisiejszym świecie czymś bardzo ważnym jest obecność wydarzeń w mediach, dlatego na stronie www diecezji gliwickiej pojawiła się zakładka poświęcona Kongresowi. Dobrą okazją do rozpropagowania Kongresu stały się

również odwiedziny kolędowe, podczas których kapłani mieli okazję przybliżyć krótko ideę Kongresu oraz zostawić w domach lub mieszkaniach okolicznościowe obrazki, na których zostały wydrukowane adresy miejsc z informacjami na temat Kongresu.

Przy tej okazji warto również zauważyć, że Kongresowi towarzyszy wsparcie modlitewne wielu osób. Na początku stycznia br. Biskup Gliwicki, Sławomir Oder, zwrócił się do osób konsekrowanych z prośbą o modlitwę w intencji Kongresu. Z okazji Dnia Chorych (11.02.2024 r.) Biskup Oder zwrócił się z podobną prośbą do wszystkich chorych. Ponadto od dnia 4 lutego br. trwa adoracja w intencjach Kongresu w dekanatach naszej diecezji.

Kongres Eucharystyczny pragnie również zainicjować większy wysiłek formacyjny na rzecz poznania istoty i działania Eucharystii. Z tego powodu jako pierwsi wspomniany wysiłek formacyjny podjęli kapłani naszej diecezji, którzy w trzech różnych miejscach gromadzą się na wspólnej modlitwie raz na katechezie mistagogicznej, którą prowadzi biskup Piotr Greger z Bielska-Białej. Swoją własną wkład w przygotowanie Kongresu ma również Wydział Teologiczny Uniwersytetu Opolskiego, na którym pracują księża profesorowie z naszej diecezji. Dzięki ich wysiłkom powstał zestaw katechez o różnych aspektach Eucharystii, które będą udostępnione naszym parafiom.

Hasło i logo Kongresu Eucharystycznego⁸

Na hasło Kongresu Eucharystycznego zostały wybrane słowa: „*Ja jestem z Wami*”, ma swoje odniesienie do słów Pana Jezusa z Ewangelii św. Mateusza (Mt 28,20). W tych słowach mieści się zapewnienie Chrystusa, potwierdzenie prawdy, w którą wierzymy. Ta pewność Jego obecności w naszym życiu pozwala nam stawiać czoła wyzwaniom, ale też stawia nas wobec konieczności zweryfikowania naszego postępowania, zastanowienia się, czy mogę podnieść wzrok i popatrzeć w Jego oblicze. Stary Testament mówi, że kto je ogląda, musi umrzeć, ale nam Bóg objawił się w Jezusie Chrystusie, który pozostał z nami i kazał patrzeć na siebie. To oblicze

---

⁸ Biskup Sławomir Oder w wywiadzie dla *Gościa Gliwickiego* (41/2023).

Chrystusa przemienia człowieka. Patrzenie w Jego serce przemienia nasze serce. Ta obietnica „*Jestem z wami*” staje się przynagleniem do świadectwa i świadomego przeżywania misji, w której mamy być zaczynem nowej rzeczywistości. Chrystus nie mówi, że Kościół będzie zwycięską rzeczywistością obejmującą całą ludzkość, ale w naszym konkretnym środowisku mamy być zaczynem, który będzie ją zmieniać.

To „*Jestem z wami*” jest też przynagleniem, żeby odkrywać tam Jego obecność. I tu otwiera się cała przestrzeń dzieł miłosierdzia, wrażliwości na drugiego człowieka, który staje przed nami ze swoimi potrzebami, albo stoi z daleka, bo nawet nie ma odwagi podejść. To „*Jestem z wami*” otwiera nasze oczy na innych ludzi, poszerza nasze serca, żeby oni też mogli odkryć tę Obecność.

Logo Kongresu jest przejrzystym połączeniem symboli, przez które wyraża się najgłębsza istota tego wydarzenia. Całość swoim kształtem przypomina monstrancję z Najświętszym Sakramentem. Kształt ten przywodzi także na myśl globus, co koresponduje z hasłem Kongresu, zaczerpniętym z Ewangelii św. Mateusza: „A oto Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata” (Mt 28,20). Wyraża to także Jezusowe pragnienie obecności w swoim Kościele na wszystkich krańcach ziemi.

W logo wpisana jest także litera „G”, co stanowi nawiązanie do diecezji gliwickiej, dla której Kongres będzie kolejnym krokiem w budowaniu własnej historii i tożsamości. Autorem identyfikacji wizualnej wydarzeń związanych z Kongresem Eucharystycznym jest Michał Grochoła. „Logo miało być proste i nowoczesne, ale też w jasny sposób odwoływać się do podstawowej idei, stąd też ta prosta forma znaku” - mówi autor.

Struktura Diecezjalnego Kongresu Eucharystycznego

Jednym z głównych założeń organizacyjnych Diecezjalnego Kongresu Eucharystycznego jest przeprowadzenie szeregu Statio, na których będą omawiane kolejne aspekty eucharystycznej rzeczywistości. Poszczególne Statio, nie wliczając

w to inauguracji i zakończenia kongresu, będą się składały z dwóch odsłon: pierwsza z ich w sobotnie przedpołudnie, a druga w niedzielne popołudnie. W każdej ze wspomnianych odsłon jest przewidziana adoracja, katecheza, Eucharystia oraz agapa. Na każdą ze wspomnianych Statio zaprosiliśmy znanych przedstawicieli rzymskich dykasterii, kardynałów i arcybiskupów oraz wybitnych teologów.

Zainicjowana na poziomie Statio problematyka zostanie następnie podjęta na poziomie dekanalnym i parafialnym. Na tym poziomie, obok adoracji, katechezy i Eucharystii czeka nas jeszcze bogactwo inicjatyw lokalnych, takich jak konkursy, pielgrzymki, wieczory uwielbienia, itp. W najbliższym czasie na nasze parafie trafią plakaty informujące o tych wydarzeniach.

Ks. dr Krystian Piechaczek